

KATILIM BANKALARINDA FİNANSAL FAALİYET HARCİ UYGULAMASINA ELEŞTİREL BİR YAKLAŞIM

Hatice YURTSEVER

Prof. Dr. Manisa Celal Bayar Üniversitesi, İşletme Fakültesi Finansman Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi

Pınar PEHLİVAN

Doç. Dr. Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Demirci Meslek Yüksekokulu Öğretim Üyesi

ÖZET

Türk Bankacılık sistemi içerisinde gün geçtikçe artan sayıları ve verdikleri hizmetler itibarıyla yerini iyice pekiştiren katılım bankaları, gelecekte mali kesimin önemli aktörleri arasında söz sahibi olma yolunda faaliyetlerine devam etmektedir.

Türk Bankacılık Sektörü, 2001 yılından sonra getirilen yasal düzenlemeler sonucunda, 2008 yılında başlayan küresel ekonomik krizden daha az etkilenmiş, ekonomide karlılık bakımından en iyi durumda olan sektör olmayı başarmıştır. Tüm işlemleri kayıt altında olan bu sektör, sözkonusu karları nedeniyle kurumlar vergisi; çalışanlara ödenen ücretler, aracılık ettikleri işlemler nedeniyle GV, BSMV, DV, KKDF gibi çeşitli vergi-fonları ödemek suretiyle ekonomiye gelir sağlamaktadır. Bu vergi ve fonların yanısıra, Harçlar Kanunu'nun 113. maddesi gereğince, bankalar, katılım bankaları, sermaye piyasası aracı kurumları, yatırım ortaklıkları, finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri, yetkili müesseseler (döviz büfeleri), sigorta ve emeklilik şirketleri ile diğer finansal kurumlar tarafından yıllık olarak finansal faaliyet harçları adı verilen bir harcın da ödenmesi zorunluluğu vardır.

Katılım bankaları, finansal faaliyetleri dolayısı ile sorumlu oldukları bu harçların bazılarını kuruluş aşamasında, bazılarını da kuruluştan sonra ve yıllık olarak ödemek zorundadırlar. Diğer yandan katılım bankalarının sorumlu oldukları harçlar, açmayı planladıkları şube sayılarına göre de değişmektedir.

Katılım bankacılığını da içerisine alan Bankacılık sektörü, -özellikle özel sektör bankaları- personel maliyeti, kira giderleri, gibi sabit maliyetleri mümkün olduğunca kısmaya çalışan, kar etmediği şubelerini de bir süre sonra kapatabilen, bir diğer deyişle kara odaklı çalışan, bir sektördür. Halen sektörün önemli bir kısmı yabancı sermayeli bankalardan oluşmakta olup, karlı olduğu sürece faaliyetine devam etme hizmet anlayışlarını sürdürmektedirler. Bu çerçevede, sözkonusu harçlar nedeniyle, bankalar için yeni şube açma ya da açılmış şubelerin devamlılığı konusunda tereddütler ortaya çıkmaktadır.

Çalışmada, söz konusu faaliyet harcının tahsil edilmesine ilişkin yasal düzenlemeler, gerekçeleri ile birlikte hukuksal yönden inceleme konusu yapılırken, halen tahsil edilmeye devam olunan bu harçların katılım bankalarının faaliyetleri ile banka ile işlem yapan müşterilere yönelik olarak ortaya çıkarabileceği muhtemel etkileri ortaya konulmaya çalışılacaktır.

I-GİRİŞ

Ekonomik sistemin ayrılmaz bir parçası olan, sistemin en önemli lokomotif görevini gören ve işleyişini sağlayan kuruluşların başında bankalar gelmektedir. Bankalar gerçek kişiler ve tüzel kişiler için günlük yaşamın vazgeçilmez kurumları haline gelmiştir. Toplumsal yaşam içerisinde ekonomik sistemin bir parçası olan bu kurumlar, kişilerin inançlarına paralel bir yapılanmaya da gidebilmekte, faaliyetlerini ona göre şekillendirebilmektedir. Bu kurumlara verilebilecek örneklerin başında bankacılık sektörüne paralel bir biçimde faaliyetlerini sürdüren katılım bankaları gelmektedir.

Konvansiyonel bankaların faaliyetlerini faize dayalı olarak sürdürmesi nedeniyle, faize karşı duyarlı olan bazı kişilerin bankacılıkla ilgili ihtiyaçlarının karşılanamamasından ötürü, islam ilkeleri çerçevesinde faaliyet gören yeni bir bankacılık sistemi doğmuştur. Dünyada, islami bankacılık, faizsiz bankacılık olarak isimlendirilen bu kurumlar, ülkemizde özel finans kurumu adıyla faaliyet göstermeye başlamış, yaşanan bazı sorunlar sonrasında, 2005 yılından itibaren katılım bankacılığı adı verilerek 5411 sayılı Bankacılık Kanuna tabi olmaları sağlanmıştır.

Bankalar A.Ş. şeklinde kurulmaları nedeniyle, başta kurumlar vergisi olmak üzere pek çok verginin doğrudan ve/veya dolaylı olarak mükellefi durumundadırlar. Bunun yanı sıra, finansal destek harcı denilen vergi benzeri bir yükümlülük ile de karşı karşıyadırlar. Ödeme zorunluluğu olan bu harçlar, bankaların işlem maliyetlerini artıran unsurlardandır.

II- KATILIM BANKACILIĞI VE EKONOMİK SİSTEMDEKİ YERİ

5411 Sayılı Bankalar Kanunu'nun 3. maddesine göre katılım bankası: özel cari ve katılma hesapları yoluyla fon toplamak ve kredi kullandırmak esas olmak üzere faaliyet gösteren kuruluşlar şeklinde ifade edilmektedir. Yine aynı maddenin devamında açıklandığı üzere özel cari hesap: katılım bankalarında açılabilen ve istenildiğinde kısmen veya tamamen her an geri çekilebilme özelliği taşıyan ve karşılığında hesap sahibine herhangi bir getiri ödenmeyen fonların oluşturduğu hesapları ifade ederken katılma hesabı: katılım bankalarına yatırılan fonların bu kurumlarca kullanılmasından doğacak kar veya zarara katılma sonucunu veren, karşılığında hesap sahibine önceden belirlenmiş herhangi bir getiri ödenmeyen ve anaparanın aynen geri ödenmesi garanti edilmeyen fonların oluşturduğu hesapları ifade etmektedir.

Katılım bankalarının geçmişi Faizsiz Bankacılık ve İslam Bankacılığı adı altında dünyada 1960'lı yıllara kadar uzanırken Türkiye'de 1980'li yılların başlarında gündeme gelerek yakın tarihe kadar Özel Finans Kurumu olarak adlandırılmıştır. Özel Finans Kurumları 5411 sayılı Bankacılık Kanununda yapılan değişikliklerle 2005 yılı başından itibaren "Katılım Bankaları" ismini almıştır. Özel Finans Kurumlarının, bankaların tabi oldukları Bankalar Kanunu dışında bir yasa ile yönetilmeleri, vergi, fon vb. zorunluluklara tabi olup olmama, bankaların denetime tabi oldukları kurumlar tarafından denetlenip denetlenmeme gibi sorunların yanında, yurt dışı piyasalarda işlem yapılması sırasında bir takım anlam karmaşası, banka ile muhatap olunup olunmadığına yönelik sorunlara neden olmaktadır. Bu hususlar dikkate alınarak, yapılan isim değişikliği ile konvansiyonel bankalarla aynı yasal düzenlemelere tabi olmaları sağlanmıştır. Yapılan isim değişikliği ile, faizsiz prensipler dâhilindeki kâr zarara katılımı temsilen 'katılım', içinde buldukları sektörü ve faaliyet alanlarını temsil etmesi amacıyla 'banka' ibareleri kullanılarak 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'na göre 'Katılım Bankacılığı' şeklinde ifade edilmeye başlanmıştır .

Tablo 1: Türkiye'de Faaliyet Gösteren Katılım Bankaları

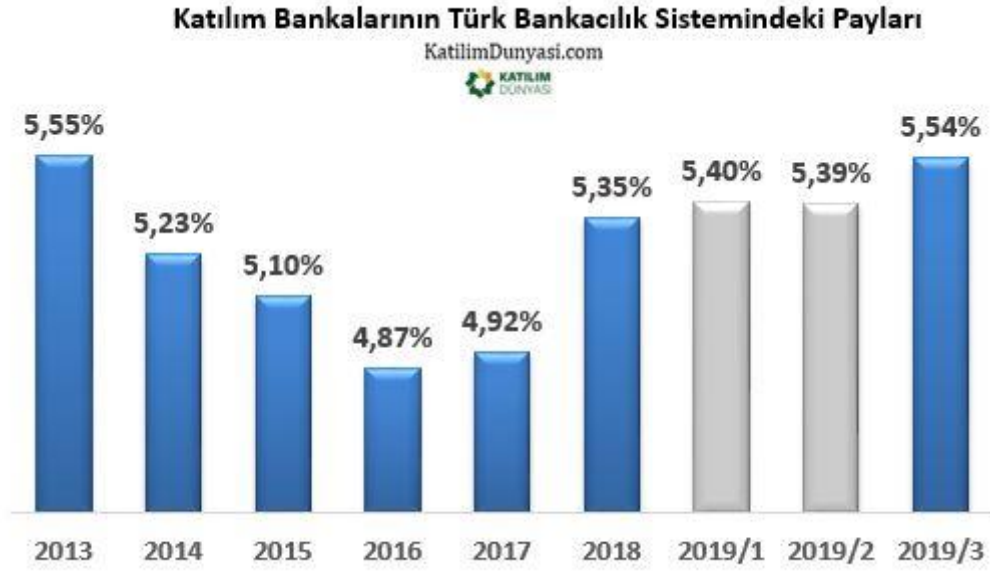
BANKA ADI	YURTİÇİ ŞUBE SAYISI	YURTDIŞI ŞUBE SAYISI
Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş.	231	1
Türkiye Emlak Katılım Bankası A.Ş.	1	0
Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş.	422	2
Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş.	306	0
Vakıf Katılım Bankası A.Ş.	91	0
Ziraat Katılım Bankası A.Ş.	81	0

Kaynak: <http://www.tkbb.org.tr/banka-genel-bilgileri>, (Erişim Tarihi: 15.08.2019).

Görüldüğü üzere, yakın dönemde faaliyete geçen üç adet sermayesi kamuya ait olan katılım bankası ile birlikte şube sayıları da giderek artmaktadır.

Uzun yıllar bankacılık sektöründen yeterli payı almakta zorlanan katılım bankaları, Şekil 1'de de görüldüğü üzere, kamu katılım bankalarının devreye girmesiyle paylarını artırmaya başlamıştır.

Şekil 1- Katılım Bankalarının Türk Bankacılık Sistemindeki Payları

Kaynak: <https://katilimdunyasi.com/2019/05/10/katilim-bankalarinin-payi-yuzde-554/> (Erişim Tarihi: 23.08.2019).

Katılım bankalarının aktif büyüklüğü, 244.227 Milyon TL' sına ulaşmış durumda olup, topladıkları fon miktarı 179.526 Milyon TL iken, kullandıkları fon miktarları ise 147.271 Milyon TL' sına ulaşmıştır¹.

Bankalar ellerinde fon fazlası/tasarrufu olan kesim ile finansmana ihtiyaç duyan gerçek veya tüzel kişiler arasında dolaylı olarak bir bağlantı kurmaktadır. Çünkü, bankaların en temel işlevi, tasarruflar ile parasal ihtiyaçlar, dolayısıyla yatırımlar, arasındaki ilişkiyi en etkin bir şekilde sağlamaktır². Katılım bankaları da, inançları nedeniyle faize duyarlı kesimin bankacılık sistemine dahil olmasını sağlamanın yanı sıra, tasarruflarını değerlendirmek ve/veya finansman ihtiyacını karşılamak isteyen tüm bireyler veya tüzel kişilerin finansal faaliyetlerinde tercih edebileceği, alternatif bir bankacılık yöntemi olarak, finansal piyasalarda önemli kurumlar arasında yerini almaktadır.

III-HARÇ ÖDEME YÜKÜMLÜLÜĞÜNÜN KANUNİLİK İLKESİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Harç, bazı kamu kurum ve kuruluşlarının yaptıkları hukuki işlemde ve sundukları hizmetten dolayı aldıkları parasal gelirlerdir. Bir diğer deyişle, kamusal nitelikli bir hizmetten bazı kişilerin özel yarar elde etmeleri karşılığında ödenen paradır. Harç konusu olan hizmetleri sadece devlet yerine getirmektedir ve bunun karşılığını da yine devlet almaktadır. Harç, kamu hizmetlerinden yoğun bir biçimde yararlanan kişilerden alınmakla birlikte, kural olarak ödenen bedel, alınan hizmetin maliyetini karşılayacak miktarda değildir.

Görüldüğü üzere, harçlar, kanuna dayalı olarak devlet ve kişi ilişkisinde bir tür yapılan işin maliyet bedeline katılma, yani hizmet ya da işlem karşılığında alınmaktadır³. Harçların vergi ile olan en önemli farkı, vergilerin karşılıksız olarak alınması söz konusu iken, harçların zora dayalı da olsa karşılığının bulunmasıdır⁴. Harçlar Kanunu' nu 1. Maddesinde, harca tabi olan işlem türleri 9 başlık altında sayılmış olup, bunlar; 1) yargı harçları, 2) noter harçları, 3) vergi yargısı harçları, 4) tapu ve kadastro harçları, 5) konsolosluk harçları, 6) pasaport, ikamet teskeresi, vize veb Dışişleri Bakanlığı

¹ Türkiye Katılım Bankaları Birliği, <http://www.tkbb.org.tr/>, (Erişim Tarihi: 23.08.2019).

² Ömer Eroğlu, **Para Teorisi ve Politikası Ders Notları**, Süleyman Demirel Üniversitesi Yayınları, Yayın No: 50, Isparta, 2004, s.74.

³ Abdurrahman Akdoğan, **Kamu Maliyesi**, Gazi Kitabevi, 9. Baskı, Ankara 2003, s. 102.

⁴ Mualla Öncel, Ahmet Kumrulu, Nami Çağan, **Vergi Hukuku**, Turhan Kitabevi, 11. Baskı, Ankara 2004, s. 435.

tasdik harçları, 7) gemi ve liman harçları, 8) imtiyazname, ruhsatame ve diploma harçları, 9) trafik harçlarıdır.

Harçlar, temelini Anayasa'nın 73. Maddesinden almaktadır. Çünkü, sözkonusu maddede, "Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür. Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır. Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler, kanunla konular, değiştirilir veya kaldırılır. Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin muafık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisi Bakanlar Kuruluna verilebilir" hükmü yer almaktadır. Görüldüğü üzere, bu düzenleme, genellik ve eşitlik ilkesi, mali güce göre vergileme ilkesi ve yasallık ilkesi gibi temel vergileme ilkelerini içermektedir.

Anayasada, bahsi geçen, vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükleri birlikte kapsayacak şekilde "kamusal malî yüküm" kavramını kullanmak mümkündür⁵. Anayasa'nın 73. Maddesine yer aldığı üzere, kamusal mali yükümler, kanunla konular, değiştirilip kaldırılması hükmü, esasen kanunilik ilkesini ifade etmekte olup, harçlar için de kanunilik ilkesine uyulması zorunlu olmaktadır.

Harçlar da "vergi kanunu" kavramı kapsamında kabul edilmesinin sonucunda Vergi Usul Kanunu hükümlerine tabi olmaktadır (VUK.m.1, 3/A). Yorum kuralları açısından vergi kanunları ile aynı hükümler uygulanmaktadır⁶.

Kamusal malî yükümler kanuniliği ilkesinin harçlar açısından somutlaştırılmış şeklini, "harçların kanuniliği ilkesi" olarak değerlendirilebilir ve harçların 492 sayılı Harçlar Kanunu⁷ ile düzenlenmesi bu ilkeye uyulduğunun göstergesidir.

Ayrıca, harçlara ilişkin kurallar ve tarifelerin yasada ayrıntılı olarak düzenlenmiş olması, "harçların belirginliği ilkesi" nin de yerine getirilmiş olduğunu göstermektedir.

Harçlar hizmet karşılığı olduğundan devlet yönüyle, sadece hizmeti talep edenler açısından cebren tahsili ilkesi geçerli olabilecektir. Yürütmenin harçlar konusunda yetkisi, harçların tahsil şeklini belirleme (HK.m.131,132,133), harç tahsillerinin denetimini yapma (HK. m.134) ve tarifedeki tutarların oranları üzerinde değişiklik yapabilme şeklinde tanınmıştır (HK.mük.m.138). Yine, vergilerde olduğu gibi, harçlar konusunda da, idarenin ve yargı organlarının kanunun anlamını belirlerken ve kıyas yoluna başvurulmaması gerekmektedir⁸.

Harçlarda belirli bir hizmet bedeli özelliği bulunmaktadır. Bu hizmetten yararlanmayanlardan harç alınmaması gereklidir. Harç miktarı siyasi, sosyal ve mali olanaklar dikkate alınarak kamu yetkililerince belirlenir. Harç, hizmetten faydalanma derecesine göre tespit edilerek belirlenebilir. Yani kişilerin bu hizmetlerden sağladığı özel fayda karşılığında bedel belirlenir. Vergilendirmede ise böyle bir tespit zordur.

Kişilerin onlara sunulan hizmetlerden faydalanıp faydalanmadıklarına ya da ne kadar faydalandıklarına bakılmaz. Yani vergi karşılıksız iken harç karşılıklıdır.

IV- FİNANSAL FAALİYET HARCİ VE TAHSİLİNE YÖNELİK DEĞERLENDİRME

Halen uygulanmakta olan finansal faaliyet harcı ilk kez, 6 Temmuz 1994 Tarih, : 21982492 Sayılı Resmî Gazetede yayınlanan ve 492 Sayılı Harçlar Kanunu ile ilgili Değişiklik yapan 34. Maddesi ile getirilmiştir. Buna göre;

⁵ Gülsen Güneş, **Verginin Yasallığı İlkesi**, Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 1998, s.21.

⁶ Aziz Taşdelen, "Baro Hakem Kurulu Faaliyetlerinin Harçlar Kanunu Açısından Değerlendirilmesi", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi** Cilt:6, Sayı :2, 2004, s.282.

⁷ 02 Temmuz 1964 Tarih ve 492 sayılı Harçlar Kanunu (RG. 17.07.1964-11756).

⁸ Nami Çağan, **Vergilendirme Yetkisi**, Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul, 1982, s.102.

MADDE 34. — 2.7.1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununa bağlı (8) sayılı tarifenin " VI-Meslek erbabına verilecek tezkere, vesika ve ruhsatnamelerden alınacak harçlar " bölümünün 16'ncı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, aynı tarifenin sonuna "XI-Finansal faaliyet izin belgesi harçları " bölümü eklenmiştir.

Finansal Faaliyet Harçlarının, Bankalar, Sermaye piyasası aracı kurumları, Yatırım ortaklıkları, Finansal kiralama şirketleri, Faktoring şirketleri, Yetkili müesseseler, Sigorta ve emeklilik şirketleri ile diğer finansal kurumlar tarafından ödenmesi gerekmektedir.

Harçlar Kanunu'nun 113. maddesine göre; "Yıllık harçlar, her yıl ocak ayının başında yıllık olarak tahakkuk ettirilmiş sayılır. Tahakkuk ettirilen harçlar ayrıca mükellefe tebliğ olunmaz ve ocak ayı içerisinde ödenir."

2019 yılı için belirlenen finansal faaliyet izin belgeleri harç tutarları ekte yer almakta olup, bu harçların 2019 yılı Ocak ayı içerisinde bir dilekçe ile vergi dairesine başvurularak ödenmesi gerekmektedir.

Tablo 2- 82 Seri No'lu Harçlar Kanunu Genel Tebliği ile Belirlenen 01.01.2019 Tarihinden İtibaren Geçerli Finansal Faaliyet Harç Tutarları

XI- Finansal faaliyet harçları	
1- Banka kuruluş ve faaliyet izin belgeleri:	
a) Türkiye'de kurulan bankalar ile yabancı bankalarca Türkiye'de açılan Merkez Şubelerine ilişkin izin belgeleri (Her yıl için)	524.041,40 TL
b) Serbest bölgelerde faaliyet göstermek üzere kurulan bankalar ve açılan yabancı banka şubelerine ilişkin belgeler (Her banka, her şube ve her yıl için)	524.041,40 TL
c) Bütün bankaların, serbest bölgelerdekiler de dahil olmak üzere açılan şubeleri (yabancı bankalarca serbest bölgelerde açılan şubeler hariç) için düzenlenen belgeler (6487 sayılı Kanununun 11 inci maddesi ile değiştirilen parantez içi hüküm. Yürürlük; 11/6/2013) (her şube ve her yıl için, şube açılışında şubenin açıldığı ay kesri tam ay sayılmak suretiyle takvim yılının kalan ay süresine isabet eden harç tahsil edilir.) bir önceki takvim yılı başındaki nüfusa göre; -Nüfusu 5.000'e kadar olan belediyelerde -Nüfusu 5.000 ila 25.000 arasında olan belediyelerde -Nüfusu 25.000'den fazla olan belediyeler ile serbest bölge sınırları içinde	31.442,00 TL 94.327,10 TL 125.769,80 TL
2- Mülga	
3- Sermaye piyasasında aracılık yapan kurumlara verilen yetki belgeleri (Her belge için ayrı olmak üzere) (Her yıl için)	77.651,70 TL
4- Yatırım ortaklığı kurma ve faaliyet izin belgeleri	77.651,70 TL
5- Finansal kiralama şirketleri kuruluş izin belgeleri:	
a) Finansal kiralama şirketleri kuruluş izin belgeleri (Her yıl için)	77.651,70 TL
b) Finansal kiralama şirketlerinin, serbest bölgelerdekiler de dahil olmak üzere açacakları şubeler için düzenlenen belgeler (Her şube için)	38.825,40 TL
6- Faktoring şirketleri kuruluş izin belgeleri:	
a) Faktoring şirketleri kuruluş izin belgeleri (Her yıl için)	77.651,70 TL
b) Faktoring şirketlerinin, serbest bölgelerdekiler de dahil olmak üzere açacakları şubeler için düzenlenen belgeler (Her şube için)	38.825,40 TL

7- Yetkili müesseseler (Döviz büfeleri) kuruluş izin belgeleri	
a) Yetkili müesseseler (Döviz büfeleri) kuruluş izin belgeleri (Her yıl için)	36.218,60 TL
b) Yetkili müesseselerin (Döviz büfeleri) açacakları şubeler için düzenlenen belgeler	18.108,70 TL
8-	
a) Sigorta şirketleri kuruluş izin belgeleri (Her yıl için)	194.132,30 TL
b) Emeklilik şirketleri kuruluş izin belgeleri (Her yıl için)	136.642,30 TL
(6322 sayılı Kanununun 20 nci maddesi ile eklenen hüküm. Yürürlük:15/6/2012) (a) ve (b) bentlerinde yer alan şirket kuruluş izin belgelerinin her ikisini de alanlardan, izin belgelerinin alındığı yıldan sonraki yıllarda, bu belgelere ait harçlardan sadece yüksek olanı alınır.	
9- Diğer finansal kurumlara ilişkin belgeler:	
a) Diğer finansal kurumlar kuruluş ve faaliyet izin belgeleri (Her yıl için)	77.651,70 TL
(Diğer finansal kurumlar, yukarıda belirtilen kurumların dışında kalan, ancak finansal hizmet vermek üzere kuruluşu veya faaliyetleri yetkili kamu mercilerinin iznine tabi gerçek ve tüzel kişilerdir.)	
b) (a) fıkrasında belirtilen kuruluşların açacakları şubelerle ilgili izin belgeleri (Her şube için)	38.825,40 TL

Kaynak: <http://www.sigmaymm.com.tr/s> (Erişim Tarihi: 23.08.2019).

Her yıl tahsil edilen bu harçlar; harçların en önemli özelliği olan “bir hizmetten yararlanılması nedeniyle alınma” niteliğini taşımamaktadır. Bugünkü haliyle şube açma izni çerçevesinde bir defaya mahsus olarak alınan harçlar, harcın genel tanımı kapsamında değerlendirilebilecektir. Ancak her yıl yeniden alınması, bu bedelin harçtan çok vergiye yaklaşmasına neden olmaktadır. Bu bedelin vergi olarak değerlendirilmesi halinde ise, sadece banka şubelerinden alınması nedeniyle Anayasa’ nın 73. Maddesinde belirtilen genellik ve eşitlik ilkesine aykırılığı, bedelin yörenin nüfusuna göre değişmesi nedeniyle de mali güce göre vergilendirme ilkelerine aykırı bir nitelik doğabileceği düşünülmektedir. Katılım bankalarının da içinde bulunduğu Bankacılık sektörü, -özellikle özel sektör bankaları-personel maliyeti, kira giderleri, gibi sabit maliyetleri mümkün olduğunca kısımaya çalışan, kar etmediği şubelerini de bir süre sonra kapatabilen, bir diğer deyişle kara odaklı çalışan, bir sektördür. Bankalar finansman hizmeti sağlamakla görevli kuruluşlar olsa da aynı zamanda A.Ş. şeklinde kurulan ticari şirket niteliğindedirler. Dolayısıyla, karlı olduğu sürece faaliyetine devam etme hizmet anlayışını taşımaktadırlar. Finansal faaliyet harçlarının, karlılığı düşük olan şubelerde önemli bir maliyet unsuru olarak görülmesi halinde, bankalar için yeni şube açma ya da açılmış şubelerin devamlılığı konusunda tereddütler ortaya çıkabilecektir.

Bu durumda, sabit maliyetlerin artması nedeniyle karlılığı düşen, yüksek kar elde edilemeyen yörelerde şube açılması bir yana mevcut şubelerin bile kapatılması gündeme gelecek, ya da bu maliyetleri bankacılık hizmet komisyonları adı altında müşterilerine yansıtmaya çalışacaktır.

Artan maliyetler nedeniyle şube kapatılmasına kararı verilmesi halinde, bu kararın ekonomiye getireceği ek yük alınacak harçla kıyaslandığında daha fazla olabilecektir. Şöyle ki, çalışanların maaşlarından alınan vergilerin, şube kira ödemelerinin, elde edilen gelir nedeniyle ödenecek kurumlar vergisinin, aracılık edilen işlemler nedeniyle alınan GV, BSMV, DV gibi vergilerin tahsil edilemeyeceği, bunun yanı sıra buldukları yöreye ekonomik canlılık getirmeleri nedeniyle dolaylı olarak sağlanan vergi gelirlerinin düşeceği dikkate alındığında, tahsil edilecek finansal faaliyet harcının getirisi ile götürüsünün değerlendirilmesinde yarar olduğu düşünülmektedir.

Bir diğer olumsuz etki de, ekonomide mevcut işsizlik miktarının artmasına yapacağı katkı olacaktır.

SONUÇ

Kamu gelirlerini arttırmak be bütçe açıklarını kapatmak üzere, tahsil edilen finansal faaliyet harçlarının, finans sektöründe mevcut pazar payını, şube sayısı, personel sayısı gibi unsurları artırmak suretiyle yükseltmeye çalışan katılım bankalarının karlılığını düşürebileceği, yeni şube açma ya da mevcut şubenin faaliyetine devam edebilmesi konusunda tereddütler ortaya çıkarabileceği, böylelikle çeşitli kaynaklardan alınan vergi gelirlerinin düşebileceği, işsizliğin artabileceği, harç maliyetlerinin bankalarca müşterilerine yansıtma çabası içine girilebileceği yönünde olumsuz etkilerinin olabileceği, dikkate alınarak uygulanması gerektiği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Akdoğan Abdurahman, **Kamu Maliyesi**, Gazi Kitabevi, 9. Baskı, Ankara 2003.

Çağan Nami, **Vergilendirme Yetkisi**, Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul, 1982.

Eroğlu Ömer, **Para Teorisi ve Politikası Ders Notları**, Süleyman Demirel Üniversitesi Yayınları, Yayın No: 50, Isparta, 2004.

Güneş Gülsen, **Verginin Yasallığı İlkesi**, Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 1998.

Öncel Mualla, Kumrulu Ahmet, Çağan Nami, **Vergi Hukuku**, Turhan Kitabevi, 11.Bası, Ankara 2004.

Taşdelen Aziz, “Baro Hakem Kurulu Faaliyetlerinin Harçlar Kanunu Açısından Değerlendirilmesi”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi** Cilt:6, Sayı :2, 2004.

Katılım Dünyası, <https://katilimdunyasi.com/2019/05/10/katilim-bankalarinin-payi-yuzde-554/>.

Sigma Yeminli Mali Müşavirlik, http://www.sigmaymm.com.tr/s_.

Türkiye Katılım Bankaları Birliği, <http://www.tkbb.org.tr/>

Harçlar Kanunu (RG. 17.07.1964-11756).